



บทที่ 1

บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องพัฒนาคน และคนเป็นผู้พัฒนาและรับผลของการพัฒนา (ประเวศ วลี 2530:6) ทั้งนี้ต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพสูงด้วย จึงจะสร้างคน สร้างชาติให้มีคุณภาพได้ ดังความเห็นของ นวลทิพย์ ควบกุล (2527:2) ที่ว่า "รัฐต้องจัดสรรทรัพยากรตามความเหมาะสมและความจำเป็น แก่สถานศึกษาต่าง ๆ ของประเทศ โดยรัฐต้องจัดการศึกษาให้ทั่วถึง ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงคุณภาพของการศึกษาคด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้วย" ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องทำให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยมีให้ฐานะเศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่เป็นข้อจำกัดแต่ประการใด ทั้งนี้เพื่อช่วยสร้างความเป็นธรรมในสังคม และเพื่อพัฒนากำลังคนของชาติให้มากที่สุด โดยเฉพาะการพัฒนาการศึกษาในระยะหลัง การศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาของประชาชนที่เป็นแรงงานระดับกลางของประเทศ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังคำกล่าวของ ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2513:7) ที่กล่าวว่า "การมัธยมศึกษาเป็นระดับการศึกษาที่สำคัญที่สุด เป็นระดับการศึกษาที่ผลิตคนระดับกลางออกมาเพื่อสนองความต้องการของประเทศชาติ และประเทศจะพัฒนาเศรษฐกิจไม่ได้สำเร็จ ถ้าหากว่าไม่พัฒนาการศึกษาเสียก่อน การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงน่าจะเป็นการศึกษาที่ต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของประเทศอย่างแท้จริง"

จากนโยบายตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ที่เร่งขยายมัธยมศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้นทั้งให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสการเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และเน้นการขยายบริการการมัธยมศึกษาในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำเป็นพิเศษ และให้กลุ่มพื้นที่ชนบททุรกันดาร เมื่อสิ้นแผนแต่ทั้งนี้เพราะในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาจำนวนนักเรียนที่จบระดับประถมศึกษาเข้าเรียนต่อระดับมัศึกษาน้อยลง กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งรณรงค์ให้นักเรียนที่จบการศึกษาได้มีโอกาสเข้าเรียนต่อให้มากขึ้น โดยถือเป็นนโยบายแต่ก็ไม่เคยรับนักเรียนได้ถึงเป้าหมาย บางโรงเรียนได้มี

การประกาศรับสมัครนักเรียนถึง 2 รอบ ตั้งในปีการศึกษา 2528 กระทรวงศึกษาธิการได้วางเป้าหมายไว้ว่าจะรับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงร้อยละ 53.5 ของผู้ที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ปรากฏว่าในจำนวนผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาในปีการศึกษา 2528 ทั้งหมด 1,024,970 คน เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ทุกสังกัด) เพียง 415,752 คน คิดเป็นร้อยละ 40.56 เท่านั้น และในปีการศึกษา 2529 มีผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 1,024,507 คน เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ทุกสังกัด) เพียง 423,296 คน คิดเป็นร้อยละ 41.32 (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2530, 2531:ภาคผนวก) จะเห็นได้ว่ามีนักเรียนถึงร้อยละ 60 ที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่อยู่ในชนบท และเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพอ โดยมีการสำรวจและศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาสาเหตุที่มีการเข้าเรียนต่อของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปีการศึกษา 2528 (อ้างถึงใน ธีรางค์ เงินศรี 2530:27) พบว่า มีสาเหตุจากความยากจนของพ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ห่างไกลบ้านและไม่สะดวกในการเดินทางของนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานของตนอยู่ช่วยทำงานบ้านและงานอาชีพ พ่อแม่ผู้ปกครองบางกลุ่มมีความคิดว่าการให้บุตรหลานเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ไม่ได้มีส่วนช่วยพัฒนาสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวให้ดีขึ้นได้ และมีปรากฏการณ์บางเรื่องเกิดขึ้นเป็นเหตุให้ผู้ปกครองเข้าใจว่า การเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาเป็นเหตุให้เยาวชนไม่ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองทำงาน แต่กลับทิ้งถิ่นฐาน บ้านช่อง เรือกสวนไร่นา เข้ามาอยู่ในเมือง ดังที่ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2531:18) ได้ให้ความเห็นว่า "ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยไปเสียทุกอย่าง การศึกษาเท่าที่ผ่านมาแล้วช่วยเขาไม่ได้มากนัก เขาได้รับบทเรียนราคาแพงอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน เพราะอย่างนี้เองประชาชนจำนวนมากขึ้นจึงอยู่ในสภาพสิ้นหวัง แม้จะโน้มน้าวชักจูงให้ส่งลูกเรียนให้สูงกว่า ป.6 เพื่อจะได้ไม่เสียเปรียบจนเกินไป หลายคนก็เห็นว่าป่วยการเห็นอยู่คำตาวา จมมัธยมหรือแม้แต่จบมหาวิทยาลัยก็ยังไม่มั่งงานทำ ถ้าจะหางานให้ได้ก็ต้องคิดสินบนซึ่งเขาไม่มีเงินพอจะให้ มีหน้าเข้าเรียนสูงเท่าไรก็มีนิสัยใช้เงินเปลืองขึ้นเป็นทวีคูณ สู้จบ ป.6 มาช่วยพ่อแม่ทำไร่ไถนก็ยังดีกว่า" นอกจากสาเหตุจากเศรษฐกิจของพ่อแม่และค่านิยมที่มีต่อการศึกษาในระดับนี้แล้ว ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (2513:จ-ฉ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษากลับบ้าน พบเพิ่มเติมว่า ปัจจัยทางด้านประชากร ปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กมีโอกาสศึกษาต่อ และจากผลการวิจัยต่าง ๆ หลังช่วงปี พ.ศ.2520 ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่ไม่มีโอกาส

ศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้น หรือสอบตกซ้ำชั้น หรือออกกลางคัน ไม่ใช่เนื่องจากตัวแปรด้านความสามารถและสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ยังมีตัวแปรด้านอื่น ๆ คือ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและพื้นฐานทางสังคมของครอบครัว สิ่งแวดล้อมจิตใจทางสังคม ได้แก่ สื่อมวลชนต่าง ๆ และตัวแปรด้านสภาพส่วนบุคคลของนักเรียนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

จากความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยอื่น ๆ ที่กล่าวมาทำให้เด็กที่ไม่ศึกษาต่อเหล่านี้กระจุกกระจายอยู่ทั่วประเทศ และส่วนใหญ่ช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพ รองลงมาคือ ทำงานรับจ้างและทำงานอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527:100-101) ทั้งนี้จากการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2528 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2529:1-2) พบว่า อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน ในเด็กช่วงอายุ 11-14 ปี เป็นเด็กชายร้อยละ 14.5 และร้อยละ 17.7 เป็นเด็กหญิง เมื่อพิจารณาเด็กช่วงอายุเดียวกันนี้ทำงานทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต พาณิชยกรรม บริการและอื่น ๆ พบว่ามีจำนวนประมาณ 632,900 คน สาเหตุที่เด็กจำนวนมากเหล่านี้ต้องออกมาทำงานแทนที่จะอยู่ในโรงเรียน ดังเช่นเด็กในประเทศพัฒนา กองวิชาการและวางแผน กรมแรงงาน (2524:7) พบว่ามีสาเหตุมาจากไม่มีทุนเรียน ต้องหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ไม่สนใจหรือคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเรียน โรงเรียนอยู่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก ตามลำดับ ซึ่งในรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2529:24) ยังเห็นเพิ่มเติมว่า เด็กบางคนไม่ศึกษาต่อเพราะอยากทำงานมากกว่า บางคนเชื่อว่าเมื่อเข้าเมืองหรือกรุงเทพฯ แล้วจะสามารถหางานที่สบายและมีรายได้ดี เด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก อาจต้องรับภาระเลี้ยงดูตนเองและสมาชิกในครอบครัว นายหน้าหรือสำนักจัดหางานเอกชนชักชวนให้บิดามารดาของเด็กเห็นชอบกับการให้เด็กมาทำงาน นอกจากนั้นอาชีพของบิดามารดาเป็นกรรมกร มีส่วนทำให้เด็กต้องดำเนินชีวิตการทำงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเลภาคตะวันตกของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร 30 กิโลเมตร มีอำเภอทั้งหมด 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองหลายสาย ทางตอนใต้ของจังหวัดมีพื้นที่ติดต่อกับทะเล สภาพพื้นที่ดังกล่าวซึ่งเหมาะแก่การเกษตร ได้แก่ การเพาะปลูก และการประมง ทั้งการประมงน้ำเค็มและน้ำจืด ยังเหมาะแก่การอุตสาหกรรมอีกด้วย แผนพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530:2534) (2530:295)

จึงได้กำหนดให้จังหวัดสมุทรสาครเป็นพื้นที่ย่านอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (2529:1) จึงพิจารณาเห็นว่า บริเวณจังหวัดสมุทรสาคร เป็นที่เหมาะสมที่จะพัฒนาให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมอีกแห่งหนึ่ง รายได้ส่วนใหญ่ของประชากรจังหวัด สมุทรสาครได้มาจากอาชีพอุตสาหกรรม การค้าและบริการเป็นส่วนใหญ่ ตามรายงานผลิตภัณฑ์ ภาคประจำจังหวัดของกองบัญชาการประจำชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2526 ปรากฏว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดประมาณ 8,376.1 ล้านบาท สาขา อุตสาหกรรมมากที่สุด คือ 2,339.3 ล้านบาท รองลงมาคือ สาขาเกษตรกรรม จำนวน 2,168.7 ล้านบาท และสาขาการส่งออกเป็นอันดับสุดท้ายประมาณ 2,060.6 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยของ ประชากรคนละประมาณ 34,017 บาท/ต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2523:21)

ในด้านการศึกษาของจังหวัดสมุทรสาครนั้น มีสถาบันการศึกษา 4 ระดับคือ ระดับก่อน ประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา ในด้านคุณภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการประเมินในรายกลุ่มประสบการณ์ ปีการศึกษา 2529 ของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529:46) พบว่า กลุ่มทักษะภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 59.09 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.63 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.85 และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 66.48 โดยที่ผลการประเมินในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มการงานและพื้นฐาน อาชีพมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ในระดับประเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครที่สำเร็จ การศึกษาระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,281 คน ในจำนวนดังกล่าว มีผู้ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาจำนวน 2,104 คน คิดเป็นร้อยละ 39.84 และมีผู้ไม่ศึกษาต่อจำนวน 3,177 คน คิดเป็นร้อยละ 60.16

การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่ใน จังหวัดสมุทรสาครมีความอุดมสมบูรณ์ มีลักษณะของอาชีพที่แตกต่างกันหลายอาชีพ กล่าวคือ มีทั้ง การอุตสาหกรรม การประมงน้ำเค็มและน้ำจืด การทำนาเกลือ การทำสวนผลไม้ ตลอดจนการ

ค่าและบริการ ประชากรมีลู่วางประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาด้านมาตรฐานความเป็นอยู่ของ ประชากรจังหวัดสมุทรสาคร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2523:24) พบว่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี นอกจากนี้ทางด้านคุณภาพของการศึกษาคังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 3 กลุ่ม ประสบการณ์คะแนนเฉลี่ยและร้อยละนักเรียนที่น่า พอลใจถึงเกณฑ์น่าพอใจเกินร้อยละ 50 ยกเว้นกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์เพียงกลุ่มเดียวที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ที่น่าพอใจ เกี่ยวกับจำนวนผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครที่ศึกษาต่อ ปีการศึกษา 2529 มีเพียงร้อยละ 39.84 ซึ่งถือว่ายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการตั้งไว้ คือให้ถึงร้อยละ 50 ของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 6 (ชวน หลีกภัย 2527:6) และจาก งานวิจัยของผู้อื่น ๆ ที่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี ผลการเรียนไม่ดี ทำให้เด็กไม่เรียน ต่อ แต่ในจังหวัดสมุทรสาครนี้ ดูจะไม่รับกับผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้เกิดความสนใจว่า มีปัจจัย สำคัญอะไรบ้างที่ทำให้ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จังหวัดสมุทรสาคร ได้ศึกษา ต่อและเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการ ศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ปัญหา และความต้องการของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร ได้ได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบหลักสูตร ประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จังหวัดสมุทรสาคร

#### สมมุติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาของ ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา (2513:44-49) เรื่อง ปัจจัยที่ทำให้เด็ก วัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ พบว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่มี อิทธิพลต่อการศึกษาต่อของเด็กวัยรุ่น คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ ของครอบครัวสูง และการที่บิดามีอาชีพรับราชการ ค่าขายส่วนตัวและกรรมกร ปัจจัยทางด้าน ประชากรเกี่ยวกับครอบครัวที่มีขนาดเล็ก การเป็นบุตรคนเดียวหรือคนสุดท้ายในครอบครัว และ การที่บิดามีประสบการณ์ย้ายถิ่นบ่อยครั้ง ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ การที่บิดามีระดับการศึกษา สูงกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 การติดต่อกับโลกภายนอก อันได้แก่ การท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ การที่บิดาเป็นผู้ตัดสินใจในการพิจารณาการศึกษาของบุตร และปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การรับสื่อสารต่าง ๆ ของบิดา เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ อีกทั้งการที่บิดาไม่เชื่อในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติที่ว่า การดำเนินชีวิตขึ้นอยู่กับดวงชะตา นอกจากนี้ จรณิต แก้วกังวาล (2523:106) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของนักเรียนและผู้ปกครองกับระดับชั้นเรียนในจังหวัดที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำพบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเลื่อนชั้นที่สูงขึ้น คือ การเป็นนักเรียนชาย การมีเชาวน์ปัญญาสูง การไม่เคยหนีเรียน การมีรายได้ในครอบครัวสูงเพียงพอ การที่ผู้ปกครองต้องการให้เรียนในระดับสูง การที่ผู้ปกครองสามารถส่งเสียให้เรียนในระดับสูงได้ การช่วยทำงานบ้านน้อย และการที่ผู้ปกครองมองเห็นประโยชน์ของการเรียนต่อ

จากผลการวิจัยของ ณัฐวุฒิ เนาวประสิทธิ์ (2528:61-64) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพประมงหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การณ์บุตรชาวประมงอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า บุตรชาวประมงส่วนใหญ่ต้องการออกจากโรงเรียนเพื่อประกอบอาชีพ ร้อยละ 61.33 และตัดสินใจศึกษาต่อ ร้อยละ 38.67 ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ได้แก่ การมีผลการเรียนไม่ดี ครอบครัวมีระดับรายได้ต่ำ บิดามารดามีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครอบครัวมีขนาดใหญ่ คือ มีบุตรตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่เลือกประกอบอาชีพ และความประสงค์ที่จะให้บุตรประกอบอาชีพประมงของบิดา

จากผลการวิจัยของ ประเสริฐ แก้วเพชร (2527:176-178) ได้ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อ เนื่องจากมีจำนวนพี่น้องในครอบครัวมากกว่า 4 คน การช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานบ้าน ผู้ปกครองมีรายได้เดือนละต่ำกว่า 3,000 บาท การว่างงานหลังจากจบการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาและการที่นักเรียนอยู่ในชุมชนที่ไม่นิยมเรียนต่อหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะไม่เรียนต่อด้วย

เนื่องจากผลการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร มีความขัดแย้งบางประการกับผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการทำการศึกษาเพื่อค้นหาข้อยุติของความขัดแย้งนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงาน กล่าวคือ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ศึกษาต่อและผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีผลการเรียนดี

2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงาน กล่าวคือ ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ศึกษาต่อและผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดี

3. การเห็นด้วยกับเจตคติของสังคมต่อการศึกษาต่อและการเห็นด้วยกับเจตคติของสังคมต่อการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงาน

#### ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 ในจังหวัดสมุทรสาคร

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

#### ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ถือว่ามีความเชื่อถือได้ เพราะได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีการนำไปทดลองใช้และปรับปรุงแล้ว

2. ผู้วิจัยถือว่าตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์นั้น ตอบและให้สัมภาษณ์ตรงตามความเป็นจริง

#### คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาต่อ หมายถึง การศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรสาคร

การเข้าสู่ตลาดแรงงาน หมายถึง การเข้าไปทำงานในแหล่งที่นายจ้างและคนงานจะพบกันได้ เพื่อจะได้ตกลงทำสัญญาเข้าทำงาน โดยนายจ้างได้รับบริการจากคนงาน และคนงานได้รับค่าจ้างเป็นผลตอบแทนจากการขายแรงงาน ในตลาดแรงงานของเอกชน จังหวัดสมุทรสาคร

ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา หมายถึง ผู้ที่เรียนสำเร็จหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร

ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่ศึกษาต่อ หมายถึง ผู้ที่เรียนสำเร็จหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่เข้าศึกษา ต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2530 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดสมุทรสาคร

ผู้จบหลักสูตรประถมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน หมายถึง ผู้ที่เรียนสำเร็จหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร และมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครที่เข้าไปทำงานในแหล่งที่นายจ้างและคนงานจะพบกันได้เพื่อ จะได้ตกลงทำสัญญาเข้าทำงาน โดยนายจ้างได้รับบริการจากคนงาน และคนงานได้รับค่าจ้าง เป็นผลตอบแทนจากการขายแรงงาน ในเขตตลาดแรงงานภาคกลางจังหวัดสมุทรสาคร

อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จังหวัดสมุทรสาคร แบ่งเป็น 5 ประเภทคือ

1. อาชีพทางการเกษตร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร ได้แก่ ทำนา ทำสวน ปลูกผัก และทำการประมง ทั้งการประมงน้ำจืดและการประมงน้ำเค็ม เป็นต้น
2. อาชีพรับราชการ หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานในหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ ทหาร พนักงานเทศบาล และพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น
3. อาชีพค้าขาย หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพทางการค้า ได้แก่ เจ้าของร้านขายของชำ เป็นต้น
4. อาชีพรับจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งทำงานโดยรับค่าจ้างในสถานธุรกิจซึ่งไม่ใช่หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และมีนายจ้างเป็นเจ้าของ หรือดำเนินการ
5. อาชีพส่วนตัว หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองด้วยตนเอง หรือได้ดำเนินการ ร่วมกับผู้อื่นในรูปของร้านค้าหรือห้างหุ้นส่วน ได้แก่ ผู้รับเหมาก่อสร้าง



รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือน คิดเฉพาะ รายได้ที่เป็นจำนวนเงิน ไม่คิดผลผลิตอื่น ๆ หรือเป็นรายได้ของบิดามารดาคนเดียว ในกรณีที่ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ประกอบอาชีพหรือไม่มีรายได้ ในกรณีที่ไม่มีบิดามารดาให้ถือเอารายได้ของ ผู้ปกครองแทน โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 4 ระดับ ซึ่งปรับปรุงโดยอิงเกณฑ์การแบ่งรายได้ของ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ฉบับที่ 2523 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2523:60) ดังนี้

1. รายได้ระดับที่ 1 หมายถึงรายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนตั้งแต่ 2,000-3,999 บาท
2. รายได้ระดับที่ 2 หมายถึงรายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนตั้งแต่ 4,000-5,999 บาท
3. รายได้ระดับที่ 3 หมายถึงรายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนตั้งแต่ 6,000-9,999 บาท
4. รายได้ระดับที่ 4 หมายถึงรายได้ของบิดามารดารวมกันต่อเดือนตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป

ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง แยกระดับ เป็น 6 ระดับ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529:6) ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
4. ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า
5. ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
6. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สถานภาพการสมรสของผู้ปกครอง หมายถึง สภาพครอบครัวของผู้จับหลักสูตรประถมศึกษา ปีการศึกษา 2529 จังหวัดสมุทรสาคร โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. พ่อถึงแก่กรรม
2. แม่ถึงแก่กรรม
3. ทั้งพ่อและแม่มียังมีชีวิตและยังอยู่ด้วยกัน
4. ทั้งพ่อและแม่มียังมีชีวิตแต่หย่าร้างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อและการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และการวางแผน การจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ปัญหา และความต้องการของประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร
2. เป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษา เพื่อช่วยให้นักเรียนมีโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาได้ตามความเหมาะสม